

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема заняття: Аналіз образного вирішення об'єкта, творчі клаузурні розробки фасадів.

Мета заняття: Опанування методикою аналізу інформаційних рівнів фасаду.

Зміст заняття: Аналіз структури фасаду малої громадської будівлі: виявлення інформаційних шарів у структурі фасаду, виявлення найважливіших із них для певних умов сприйняття, оцінка виразності об'єкта на різних інформаційних рівнях.

Вихідні дані: Аналіз проводиться на матеріалі архітектурного проекту «Мала громадська будівля», в рамках навчальної дисципліни. Кожен зі студентів використовує власні проектні матеріали (креслення головного фасаду в масштабі 1:100).

Основні завдання:

- виявити основні інформаційні шари в структурі фасаду, що відповідають різним етапам людського сприйняття: рівень силуету, рівень співвідношення об'ємів, рівень віконних і дверних прорізів, рівень архітектурних деталей, рівень фактури. Якщо колористичне вирішення об'єкта не виявляє об'ємів, деталей тощо, а носить характер суперграфіки, то слід ввести додатковий рівень – кольорового вирішення (між рівнем співвідношення об'ємів і рівнем віконних та дверних прорізів);
- виходячи з умов зорового сприйняття об'єкта, визначити інформаційні шари, найбільш важливі для формування уявлення про об'єкт;
- розглянути кожен з інформаційних шарів, представлений у графічному вигляді, з точки зору відповідності основним композиційним критеріям (наявність центра композиції і підпорядкованих елементів, наявність певної закономірності й повторюваності форм, єдність та врівноваженість композиції тощо);
- зробити висновок про ступінь виразності об'єкта на різних інформаційних рівнях, особливо на тих, які в конкретних умовах зорового сприйняття мають найбільше значення

- при необхідності запропонувати конкретні заходи для корекції образного вирішення об'єкта.

Результат заняття: висновок про ступінь виразності об'єкта на різних інформаційних рівнях, особливо на найважливіших у конкретних умовах його зорового сприйняття, при потребі – конкретні пропозиції щодо коригування його образного рішення.

Характер сприйняття об'єму й простору залежить від низки умов: розмірів об'єкта, його геометричних характеристик, місцезнаходження спостерігача, кольору, освітленості, характеру довкілля тощо. У процесі сприйняття перш за все проявляється реакція людини на об'ємно-просторову структуру об'єкта, причому особливе значення має його силует.

Згідно з даними експериментальної психології об'ємно-просторова структура сприймається поетапно, в певній послідовності: 1-ий етап – сприйняття загальних пропорцій об'єкта та його положення у просторі; 2-ий етап – узагальнення сприйняття форми; 3-ий етап – розрізнення основних структурних членувань; 4-ий етап – майже повне сприйняття об'єкта, але без дрібних деталей; 5-ий етап – оптимальне сприйняття. Ця послідовність зберігається як при спогляданні нерухомого об'єкта з оптимальної дистанції, так і при поступовому наближенні спостерігача до нього. Таким чином, структурність, цілісність образу формується поступово, залежно від відстані (дистанції) сприйняття.

У процесі творчого розроблення художньо-образне вирішення об'єкта може зазнати змін. Це цілком природно, адже, на відміну від функціональних чи конструктивних рішень, обумовлених чіткими вимогами (в тому числі й закріпленими в нормативних документах), образне вирішення залежить переважно від творчого задуму автора і може бути ним змінене.

Проте не слід забувати, що низка дрібних змін образного рішення, кожна з яких окремо є цілком обґрунтованою, може у підсумку призвести до втрати початкового художньо-образного задуму. Щоб уникнути цього, доцільно, по-перше, визначити основні й другорядні риси художнього образу і, змінюючи дрібні незначущі деталі, зберігати недоторканим головне, а по-друге, під час творчого

розроблення регулярно аналізувати та критично оцінювати проміжні результати роботи.

У цьому сенсі досить корисним інструментом може слугувати аналіз інформаційних рівнів фасаду, де окремо аналізуються силует об'єкта, сполучення об'ємів, що його утворюють, розташування віконних і дверних прорізів, архітектурні деталі, а також фактура (текстура) окремих частин. Оскільки кольором в основному виділяються окремі об'єми або деталі об'єкта, окремий аналіз кольорового вирішення доцільний у випадку застосування суперграфіки. В ідеалі на кожному з цих рівнів об'єкт має зберігати риси, притаманні завершеній композиції, – поділ на основний та другорядні елементи, впорядкованість, єдність тощо. Слід звернути увагу на умови зорового сприйняття об'єкта й основну увагу приділити розробленню образного вирішення на тих інформаційних рівнях, де об'єкт буде головним чином сприйматися. Необхідність урахування умов зорового сприйняття при проектуванні архітектурних об'єктів загальновідома. Врахувати умови зорового сприйняття – це означає надати архітектурі споруди такі властивості, які відбивають її приналежність певній ділянці, а також максимально використати наявні умови зорового сприйняття для створення виразної архітектурної композиції.

Для виконання цих завдань необхідно врахувати розташування та віддаленість існуючих фіксованих точок зорового сприйняття ділянки. До таких точок відносять місця зосередження груп людей – це зупинки громадського транспорту, куточки відпочинку, майданчики біля входів до окремих громадських закладів тощо. Розташування та віддаленість точок сприйняття ділянки і майбутньої споруди мають бути враховані при формуванні її об'ємно-просторової структури, вирішенні силуету, архітектурного масштабу, визначенні розмірів і форми архітектурних деталей.

При формуванні архітектурних об'єктів слід урахувувати умови зорового сприйняття під час руху. Тут мають значення напрям руху відносно ділянки, його швидкість і зміна відстані сприйняття. Пішохід має можливість досить детально розглянути об'єкт, а той, хто проїздить повз будівлю на транспорті, встигає охопити лише загальні її риси. Це означає, що композиція архітектурного об'єкта

повинна бути достатньо інформативною для сприйняття її з різної відстані та при різній швидкості руху. Для об'єктів, що сприймаються переважно на великій швидкості найбільш значимими є рівні силуета та об'ємів, а також колористичне вирішення. Для об'єктів же, що сприймаються з невеликої відстані переважно пішоходами особливого значення набувають рівень архітектурних деталей, рівень фактури й текстури.

Після проведення аналізу інформаційних рівнів фасаду слід записати короткі висновки щодо кожного з рівнів, визначити важливість кожного з них для сприйняття архітектурного об'єкта в цілому, дати пропозиції з виправлення виявлених недоліків у композиції.